

62013CJ0266

WYROK TRYBUNAŁU (pięta izba)

z dnia 19 marca 2015 r. (*1)

„Odesłanie prejudycjalne — Zabezpieczenie społeczne — Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 — Umowa zawarta między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z jednej strony a Konfederacją Szwajcarską z drugiej strony w sprawie swobodnego przepływu osób — Obywatel państwa członkowskiego, w którym zamieszkuje, pracujący w charakterze pracownika najemnego na pokładzie statku platformy do układania rurociągów pływającego pod banderą państwa trzeciego — Pracownik zatrudniony początkowo przez przedsiębiorstwo mające siedzibę w Niderlandach, a następnie przez przedsiębiorstwo z siedzibą w Szwajcarii — Praca świadczona początkowo nad człłłł szelfu kontynentalnego przypadającą na państwo trzecie, a następnie na wodach międzynarodowych i nad szelfem kontynentalnym przypadającym na pewne państwa członkowskie — Podmiotowy zakres zastosowania tego rozporządzenia — Ustalenie ustawodawstwa mającego zastosowanie”

W sprawie C-266/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Hoge Raad der Nederlanden (Niderlandy) postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 maja 2013 r., w postępowaniu:

L. Kik

przeciwko

Staatssecretaris van Financiën,

TRYBUNAŁ (pięta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes izby, C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász i D. Šváby
(sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: P. Cruz Villalón,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 lipca 2014 r.,
rozważywszy uwagi przedstawione:

—

w imieniu L. Kika przez H. Mengera,

—

w imieniu rządu niderlandzkiego przez B. Koopman, K. Bulterman, C. Schillemans oraz M. Gijzen,
działające w charakterze pełnomocników,

—
w imieniu Komisji Europejskiej przez M. van Beeka oraz J. Enegrena, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 października 2014 r.,
wydaje następujący

Wyrok

1

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem Rady (WE) nr 307/1999 z dnia 8 lutego 1999 r. (Dz.U. L 38, s. 1) (zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”).

2

Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy L. Kikiem a Staatssecretaris van Financiën (wiceministrem finansów) w przedmiocie objęcia L. Kika niderlandzkim powszechnym systemem ubezpieczenia społecznego w okresie od 1 czerwca do 24 sierpnia 2004 r.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

3

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza sporządzona w Montego Bay (Jamajka) w dniu 10 grudnia 1982 r., która weszła w życie w dniu 16 listopada 1994 r., została ratyfikowana przez Królestwo Niderlandów w dniu 28 czerwca 1996 r. i przez Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w dniu 25 lipca 1997 r. oraz zatwierdzona w imieniu Wspólnoty Europejskiej mocą decyzji Rady 98/392/WE z dnia 23 marca 1998 r. (Dz.U. L 179, s. 1) (zwana dalej „konwencją o prawie morza”).

4

Konwencja ta stanowi w art. 60, zatytułowanym „Sztuczne wyspy, instalacje i konstrukcje w wyłączonej strefie ekonomicznej”, co następuje:

„1. Państwo nadbrzeżne ma w wyłączonej strefie ekonomicznej wyłączne prawo budowania oraz wydawania pozwoleń i przepisów dotyczących budowy, eksploatacji i wykorzystywania:

a)

sztucznych wysp;

b)

instalacji i konstrukcji dla celów przewidzianych w artykule 56 i dla innych celów gospodarczych;

c)

instalacji i konstrukcji, które mogą zakłócać wykonywanie przez państwo nadbrzeżne swoich uprawnień w strefie.

2. Państwo nadbrzeżne posiada wyłączną jurysdykcję nad takimi sztucznymi wyspami, instalacjami i konstrukcjami, wyłącznie z jurysdykcją w zakresie wydawania ustaw i innych przepisów prawnych w sprawach celnych, skarbowych, sanitarnych i imigracyjnych, a także w sprawach bezpieczeństwa.

[...]”.

5

Artykuł 77 konwencji o prawie morza, zatytułowany „Prawa państwa nadbrzeżnego w odniesieniu do szelfu kontynentalnego”, przewiduje:

„1. Państwo nadbrzeżne wykonuje suwerenne prawa w odniesieniu do szelfu kontynentalnego w celu jego badania i eksploatacji jego zasobów naturalnych.

2. Prawa przewidziane w ustępie 1 są wyłączne w tym znaczeniu, że jeżeli państwo nadbrzeżne nie prowadzi badań szelfu kontynentalnego ani nie eksploatuje jego zasobów naturalnych, nikt nie może podejmować takich działań bez wyrażonej zgody państwa nadbrzeżnego.

3. Prawa państwa nadbrzeżnego w odniesieniu do szelfu kontynentalnego nie są uzależnione od rzeczywistego lub formalnego zawładnięcia ani od jakiegokolwiek wyrażonego oświadczenia na ten temat.

[...]”.

6

Zgodnie z brzmieniem art. 79 tej konwencji, zatytułowanego „Podmorskie kable i rurociągi na szelfie kontynentalnym”:

„1. Wszystkie państwa mają prawo do układania na szelfie kontynentalnym podmorskich kabli i rurociągów, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

2. Z zastrzeżeniem prawa państwa nadbrzeżnego do stosowania racjonalnych środków w celu badania szelfu kontynentalnego, eksploatacji jego zasobów naturalnych oraz zapobiegania, zmniejszania i kontrolowania zanieczyszczenia powodowanego przez rurociągi, państwo to nie może utrudniać układania lub konserwowania takich kabli lub rurociągów.

3. Wytyczenie trasy dla układania takich rurociągów na szelfie kontynentalnym wymaga zgody państwa nadbrzeżnego.

4. Żadne postanowienie niniejszej części nie narusza prawa państwa nadbrzeżnego do określania warunków układania kabli lub rurociągów, które wchodzi na jego terytorium lub morze terytorialne, ani jego jurysdykcji nad kablami i rurociągami zbudowanymi lub używanymi w związku z badaniem jego szelfu kontynentalnego lub eksploatacją jego zasobów albo używaniem sztucznych wysp, instalacji i konstrukcji znajdujących się pod jego jurysdykcją.

[...].

7

Artyku? 80 konwencji o prawie morza, zatytu?owany „Sztuczne wyspy, instalacje i konstrukcje na szelfie kontynentalnym”, stanowi, ?e postanowienia art. 60 maj? zastosowanie mutatis mutandis do sztucznych wysp, instalacji i konstrukcji na szelfie kontynentalnym.

Prawo Unii

8

Rozporz?dzenie nr 1408/71 zosta?o wydane mi?dzy innymi na podstawie art. 51 traktatu EWG (pó?niej art. 51 traktatu WE, po zmianie – art. 42 WE), któremu odpowiada obecnie art. 48 TFUE. Artyku?y te dotycz? przede wszystkim koordynacji systemów zabezpieczenia spo?ecznego pa?stw cz?onkowskich i wyp?aty ?wiadcze? w ramach tak skoordynowanych systemów. Poza odes?aniem do tego artyku?u rozporz?dzenie to zawiera mi?dzy innymi nast?puj?ce motywy:

„maj?c na uwadze, [?e]:

przepisy w celu koordynacji ustawodawstw krajowych dotycz?cych zabezpieczenia spo?ecznego wpisuj? si? w ramy swobodnego przep?ywu pracowników b?d?cych obywatelami pa?stw cz?onkowskich i powinny przyczyni? si? do polepszenia ich poziomu ?ycia i warunków zatrudnienia;

[...]

istniej? powa?ne ró?nice mi?dzy ustawodawstwami krajowymi w odniesieniu do osób, których dotycz?, wskazane jest wi?c przyj?cie zasady, zgodnie z któr? rozporz?dzenie dotyczy wszystkich osób ubezpieczonych w ramach systemu zabezpieczenia spo?ecznego pracowników najemnych i osób prowadz?cych dzia?alno?? na w?asny rachunek b?d? na podstawie wykonywania pracy najemnej lub na w?asny rachunek;

niezb?dne jest poszanowanie szczególnych cech krajowych ustawodawstw dotycz?cych zabezpieczenia spo?ecznego i opracowanie jedynie systemu koordynacji;

[...]

pracownicy najemni i osoby prowadz?ce dzia?alno?? na w?asny rachunek przemieszczaj?ce si? we Wspólnocie powinni by? obj?ci systemem zabezpieczenia spo?ecznego tylko jednego pa?stwa cz?onkowskiego w celu unikni?cia zbiegu w?a?ciwych ustawodawstw i wynikaj?cych z tego komplikacji;

[...]

w celu jak najlepszego zagwarantowania równego traktowania pracowników zatrudnionych na terytorium jednego pa?stwa cz?onkowskiego nale?y przyj?? jako zasad? ogóln?, ?e stosuje si? ustawodawstwo tego pa?stwa cz?onkowskiego, na którego terytorium dana osoba jest zatrudniona [?wiadczy prac? za wynagrodzeniem] lub prowadzi dzia?alno?? na w?asny rachunek;

w niektórych sytuacjach, w których stosowanie innych kryteriów [??czników] jest uzasadnione, mo?liwe jest odst?pienie od tej zasady ogólnej.

[...].

9

Zgodnie z brzmieniem art. 11 rozporządzenia nr 1408/71:

„Do celów stosowania niniejszego rozporządzenia:

a)

określenia »pracownik najemny« i »osoba prowadząca działalność na własny rachunek« oznaczają odpowiednio każdą osobę:

i)

ubezpieczoną w ramach ubezpieczenia obowiązkowego lub fakultatywnego kontynuowanego w odniesieniu do jednego lub więcej ryzyk w ramach działań systemu zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych lub osób prowadzących działalność na własny rachunek lub w ramach specjalnego systemu dla urzędników służby cywilnej;

[...].

10

Artykuł 2 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zakres podmiotowy”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do pracowników najemnych lub do osób prowadzących działalność na własny rachunek, lub do studentów, którzy podlegają lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku państw członkowskich i są obywatelami jednego z państw członkowskich lub są bezpaństwowcami lub uchodźcami, zamieszkałymi na terytorium jednego z państw członkowskich, jak i do członków ich rodzin i do osób pozostałych przy życiu”.

11

Tytuł II rozporządzenia nr 1408/71 zawiera art. 13–17a, dotyczące ustalenia właściwego ustawodawstwa. Artykuł 13, po tym jak ustanawia w ust. 1 zasadę ogólną, zgodnie z którą osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego, stanowi, co następuje:

„2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

a)

pracownik najemny zatrudniony [wiądcy prac za wynagrodzeniem] na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swój zarejestrowany siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego;

[...]

c)

osoba zatrudniona [wykonująca swoją działalność zawodową] na statku pływającym pod

bander? pa?stwa cz?onkowskiego podlega ustawodawstwu tego pa?stwa;

[...]

f)

osoba, która przestaje podlega? ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego pa?stwa cz?onkowskiego zgodnie z jedn? z zasad ustanowionych w akapitach poprzednich lub zgodnie z jednym z wyj?tków lub przepisów szczególnych, okre?lonych w art. 14–17, podlega ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, wy??cznie zgodnie z przepisami tego ustawodawstwa”.

12

Artyku? 14 rozporz?dzenia nr 1408/71, zatytu?owany „Zasady szczególne stosowane do osób, innych ni? marynarze, wykonuj?cych prac? za wynagrodzeniem”, stanowi, co nast?puje:

„Artyku? 13 ust. 2 lit. a) stosuje si? z uwzgl?dnieniem nast?puj?cych wyj?tków i sytuacji szczególnych:

[...]

2)

Osoba zwykle zatrudniona [?wiadcz?ca prac?] na terytorium dwóch lub wi?cej [wi?kszej liczby] pa?stw cz?onkowskich podlega ustawodawstwu okre?lonemu w nast?puj?cy sposób:

a)

Osoba, która stanowi cz??? personelu drogowego lub lataj?cego, która jest zatrudniona w przedsi?biorstwie wykonuj?cym, na w?asny lub cudzy rachunek, mi?dzynarodowe przewozy osób i rzeczy kolej?, drog? l?dow?, powietrzn? lub wodn? ?ródl?dow?, maj?cym swój zarejestrowan? siedzib? lub miejsce prowadzenia dzia?alno?ci na terytorium pa?stwa cz?onkowskiego, podlega ustawodawstwu tego pa?stwa cz?onkowskiego, z nast?puj?cymi ograniczeniami:

i)

osoba zatrudniona [?wiadcz?ca prac?] w oddziale lub w sta?ym przedstawicielstwie, które przedsi?biorstwo posiada na terytorium pa?stwa cz?onkowskiego, innego ni? to, w którym ma swój zarejestrowan? siedzib? lub miejsce prowadzenia dzia?alno?ci, podlega ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego, na terytorium którego znajduje si? oddzia? lub sta?e przedstawicielstwo;

ii)

je?eli osoba jest zatrudniona [?wiadczy prac?] w przewa?aj?cej mierze na terytorium pa?stwa cz?onkowskiego, w którym zamieszkuje, podlega ustawodawstwu tego pa?stwa, nawet je?eli zatrudniaj?ce j? przedsi?biorstwo nie posiada zarejestrowanej siedziby, miejsca prowadzenia dzia?alno?ci, oddzia?u ani sta?ego przedstawicielstwa na tym terytorium;

b)

Osoba inna ni? okre?lona w lit. a) podlega:

i)

ustawodawstwu państwa czonkowskiego, terytorium którego zamieszkuje, jeżeli wykonuje swoją działalność na tym terytorium lub jeżeli jest związany z kilkoma przedsiębiorstwami, lub z kilkoma pracodawcami mającymi zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium różnych państw członkowskich;

ii)

ustawodawstwu państwa czonkowskiego, na terytorium którego przedsiębiorstwo lub pracodawca, który je zatrudnia, ma zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności, jeżeli nie zamieszkuje na terytorium jednego z państw członkowskich, gdzie wykonuje swoją działalność”.

[...]”.

13

Artykuł 14b rozporządzenia nr 1408/71, zawierający zasady szczególne dotyczące marynarzy, stanowi:

„Artykuł 13 ust. 2 lit. c) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i okoliczności:

[...]

4)

Osoba zatrudniona [świadcząca pracę] na pokładzie statku pływającego pod banderą państwa członkowskiego i wynagradzana przez przedsiębiorstwo lub osobę, której zarejestrowana siedziba lub miejsce prowadzenia działalności znajduje się na terytorium innego państwa członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego ostatniego państwa, o ile jej miejsce zamieszkania znajduje się na terytorium tego państwa; przedsiębiorstwo lub osoba, która wypłaca wynagrodzenie, uważa się za pracodawcę do celów stosowania tego ustawodawstwa”.

14

Zgodnie z brzmieniem art. 15 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Zasady dotyczące ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego”:

„1. Artykuły [ów] 13–14d nie stosuje się do ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego, chyba że w odniesieniu do jednego z działów określonych w art. 4 w jakimkolwiek państwie członkowskim istnieje tylko system ubezpieczenia dobrowolnego.

2. W przypadku, gdy stosowanie ustawodawstw dwóch lub więcej państw członkowskich powoduje zbieg ubezpieczeń:

—

z zakresu systemu ubezpieczenia obowiązkowego oraz jednego lub kilku systemów ubezpieczenia dobrowolnego lub fakultatywnego kontynuowanego, zainteresowany podlega wyłącznie systemom ubezpieczenia obowiązkowego;

[...]”.

15

Umowa zawarta między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi z jednej strony a Konfederacją Szwajcarską z drugiej strony w sprawie swobodnego przepływu osób, podpisana w Luksemburgu w dniu 21 czerwca 1999 r. i zatwierdzona w imieniu Wspólnoty decyzją Rady 2002/309/WE, Euratom i – w odniesieniu do umowy w sprawie współpracy naukowej i technologicznej – decyzją Komisji z dnia 4 kwietnia 2002 r. w sprawie zawarcia siedmiu umów z Konfederacją Szwajcarską (Dz.U. L 114, s. 1) (zwana dalej „umową WE–Szwajcaria”), stanowi w art. 8:

„Umawiające się strony uwzględniają, zgodnie z załącznikiem II, koordynację systemów zabezpieczenia społecznego, szczególnie w celu:

a)

zagwarantowania równości traktowania;

b)

określenia stosowanego [właściwego] ustawodawstwa;

c)

[sumowania], w celu nabycia i zachowania prawa do świadczenia i obliczenia takich świadczeń, wszelkich okresów branych pod uwagę przez ustawodawstwo krajowe zainteresowanych państw;

d)

wypłacania świadczeń osobom mającym miejsce zamieszkania na terytorium umawiających się stron;

e)

wzmocnienia wzajemnej pomocy administracyjnej i współpracy między organami a instytucjami”.

16

Załącznik II do umowy WE–Szwajcaria, dotyczący koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, stanowi w art. 1:

„1. Umawiające się strony zgadzają się, w odniesieniu do koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, na stosowanie między sobą aktów prawnych Unii Europejskiej, o których mowa i które są zmieniane w sekcji A niniejszego załącznika, lub równoważnych im zasad.

2. Określenie »państwo członkowskie (państwa członkowskie)« zawarte w aktach prawnych, o których mowa w sekcji A niniejszego załącznika, oprócz państw objętych odpowiednimi aktami prawnymi Unii Europejskiej obejmuje również Szwajcarię”.

17

Sekcja A załącznika II odwołuje się między innymi do rozporządzenia nr 1408/71.

18

Rozporządzenie nr 1408/71 zostało zastąpione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów

zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166, s. 1), które weszło w życie w dniu 1 maja 2010 r., z którym to dniem rozporządzenie nr 1408/71 utraciło moc. Załącznik II do umowy WE–Szwajcaria został znówelizowany decyzją nr 1/2012 Wspólnego Komitetu utworzonego na podstawie Umowy zawartej między Wspólnotą Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Konfederacją Szwajcarską, z drugiej strony, w sprawie swobodnego przepływu osób, w odniesieniu do zastąpienia załącznika II do tej umowy dotyczącego koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 103, s. 51), ze skutkiem od dnia 1 kwietnia 2012 r. Nowa wersja załącznika II odwołuje się obecnie do wspomnianego rozporządzenia nr 883/2004. Jednakże do stanów faktycznych sprzed dnia 1 kwietnia 2012 r. stosuje się rozporządzenie nr 1408/71 na mocy zarówno art. 90 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, zgodnie z którym rozporządzenie nr 1408/71 pozostaje w mocy i wywołuje skutki prawne do celów stosowania między innymi umowy WE–Szwajcaria, dopóki umowa ta nie zostanie zmieniona, jak i na mocy pkt 3 sekcji A załącznika II do tej umowy w wersji znówelizowanej, który nadal odsyła do rozporządzenia nr 1408/71 „w odniesieniu do minionych stanów faktycznych”.

Prawo niderlandzkie

19

Z postanowienia odsyłającego wynika, że zgodnie z ustawodawstwem niderlandzkim dotyczącym powszechnych ubezpieczeń społecznych zasadą ogólną jest, iż pracownicy najemni zamieszkali w Niderlandach podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu w ramach różnych działań tego systemu. Wyjątkowo na podstawie art. 12 ust. 1 Besluit uitbreiding en beperking kring verzekerden volksverzekeringen 1999 (rozporządzenia w sprawie rozszerzenia i zawężenia kręgu osób podlegających ubezpieczeniu społecznemu z 1999 r.) objęcie ubezpieczeniem społecznym ustaje w przypadku wykonywania przez nieprzerwany okres co najmniej trzech kolejnych miesięcy pracy wyjącznie poza Niderlandami, chyba że praca ta jest świadczona wyjącznie na podstawie stosunku pracy z pracodawcą mającym siedzibę w tym państwie członkowskim. Zgodnie z uściśleniem dokonany przez rząd niderlandzki Besluit verzekeringsplicht zeevarenden (rozporządzenie w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia marynarzy) przewiduje podobnie, że jeżeli marynarz zamieszkuje w państwie członkowskim świadczy pracę na pokładzie statku pływającego pod banderą państwa trzeciego innego niż państwo będące stroną Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym z dnia 2 maja 1992 r. (Dz.U. 1994, L 1, s. 3) na rzecz pracodawcy z siedzibą w Niderlandach, to właściwe jest ustawodawstwo niderlandzkie dotyczące ubezpieczeń społecznych pracowników najemnych.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

20

W roku 2004 L. Kik, obywatel niderlandzki zamieszkały w Niderlandach, pracował na pokładzie statku platformy do układania rurociągów pływającym pod banderą panamską. Do dnia 31 maja tego roku był zatrudniony przez przedsiębiorstwo z siedzibą w Niderlandach i był objęty obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym tego państwa członkowskiego. Od dnia 1 czerwca był zatrudniony przez przedsiębiorstwo z siedzibą w Szwajcarii i świadczył tam samą pracę. Jego wynagrodzenie podlegało opodatkowaniu niderlandzkim podatkiem dochodowym. Zgodnie z ustawodawstwem niderlandzkim objęcie ubezpieczeniem społecznym ustaje w przypadku wykonywania pracy poza Niderlandami na rzecz pracodawcy niemającego siedziby w tym państwie członkowskim przez nieprzerwany okres co najmniej trzech kolejnych miesięcy.

21

Centralna kwestia wymagająca rozstrzygnięcia w postępowaniu głównym dotyczy tego, czy

biorąc pod uwagę rozporządzenie nr 1408/71, w okresie od 1 czerwca do 24 sierpnia 2004 r. L. Kik miał obowiązek uiszczenia składek na niderlandzkie ubezpieczenie społeczne. W tym okresie statek, na którym pracował, znajdował się początkowo nad szelfem kontynentalnym przypadającym na państwo trzecie, a następnie na wodach międzynarodowych i nad szelfem kontynentalnym przypadającym na pewne państwa członkowskie (Niderlandy i Zjednoczone Królestwo).

22

L. Kik twierdzi, że z rozporządzenia nr 1408/71 wynika, iż w okresie tym nie był on objęty niderlandzkim systemem ubezpieczenia społecznego.

23

Hoge Raad der Nederlanden (sąd najwyższy), do którego wpłynęła skarga kasacyjna L. Kika od orzeczenia wydanego w ostatniej instancji i stwierdzającego, że był on zobowiązany do odprowadzania za sporny okres składek na niderlandzkie ubezpieczenia społeczne, pragnie ustalić, czy rozporządzenie to znajduje zastosowanie.

24

Sąd ten zastanawia się, po pierwsze, czy rozporządzenie to stosuje się wyjątkowo do pracowników migrujących i, w takim wypadku, czy L. Kik może być uważany za takiego pracownika, biorąc pod uwagę miejsce wykonywania przez niego pracy w spornym okresie, przy uwzględnieniu szczególnego charakteru statku, na którego pokładzie pracuje, i jego kwalifikacji w świetle konwencji o prawie morza, a także, w danym przypadku, przeznaczenia kadzionych rurociągów.

25

W szczególności sąd odsyłający zastanawia się, czy w okresach, w których statek ów znajdował się nad częścią szelfu kontynentalnego przypadającą na Królestwo Niderlandów, względnie Zjednoczone Królestwo, L. Kik należy uważać za świadczącego pracę na terytorium tych państw członkowskich. W zależności od odpowiedzi udzielonej na to pytanie należy w przekonaniu tego sądu ustalić, czy podczas całego spornego okresu, względnie jego znacznej części, zainteresowany pracował poza terytorium Unii i nie może być uważany za pracownika migrującego objętego z tego tytułu podmiotowym zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1408/71.

26

Powołując się na wyrok Aldewereld (C-60/93, EU:C:1994:271), sąd odsyłający uznaje jednakże, że nawet w przypadku wykonywania działalności zawodowej poza terytorium Unii istnienie wystarczającego związku z tym terytorium prowadzi do stosowania przepisów tytułu II tego rozporządzenia wobec pracownika mającego obywatelstwo tego państwa.

27

W związku z tym Hoge Raad bierze pod uwagę możliwość, iż relewantne czynniki występują zarówno w odniesieniu do Konfederacji Szwajcarskiej (miejsce pożądenia przedsiębiorstwa pracodawcy) – państwa, które z punktu widzenia stosowania tego rozporządzenia należy traktować tak jak państwo członkowskie – jak i w odniesieniu do terytorium Unii (pobór podatku dochodowego w Niderlandach, a ewentualnie praca na terytorium Niderlandów i Zjednoczonego Królestwa, jeżeli pracował na pokładzie statku platformy do układania rurociągów takiego jak w

niniejszej sprawie, gdy znajdować się on na wysokości części szelfu kontynentalnego przypadającego na te państwa czonkowskie, należy traktować tak jak pracę na terytorium tych państw). Jeżeli chodzi o ten ostatni element, zakładając, że jest on relewantny, należy aby jednakże ustalić, czy należy go wziąć pod uwagę jedynie w odniesieniu do okresów, w których statek znajdować się na wysokości części szelfu kontynentalnego przypadającego na te państwa czonkowskie, czy też w odniesieniu do całego spornego okresu, co mogłoby ewentualnie zależać od okoliczności, że byłoby to zaplanowane od początku, bądź nie.

28

Przy założeniu, że L. Kik jest objęty podmiotowym zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1408/71 i że w związku z tym dla ustalenia ustawodawstwa właściwego w dziedzinie zabezpieczenia społecznego należy zastosować zasady przewidziane w tytule II tego rozporządzenia, sąd odsyłający pragnie ustalić relewantne zasady.

29

Sąd ten uważa, że miejsce świadczenia pracy jest elementem istotnym i że w związku z tym w kontekście tym konieczne jest również ustalenie, czy pracę świadczoną na pokładzie statku platformy do układania rurociągów nad szelfem kontynentalnym przypadającym na państwo czonkowskie należy uznać za pracę świadczoną na terytorium tego państwa czonkowskiego.

30

Zdaniem tego sądu w przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi przeczącej nie znajdzie zastosowania żaden przepis tytułu II rozporządzenia jako taki. Ponieważ byłoby nieakceptowalne, by pracownik, do którego rozporządzenie nr 1408/71 ma zastosowanie, nie należał do żadnego systemu ubezpieczenia społecznego, należy aby zidentyfikować najważniejszy czynnik. W niniejszej sprawie miejsce zamieszkania zainteresowanego nie może w tym kontekście odegrać żadnej roli, ponieważ nic nie wskazuje na to, by miejsce zamieszkania miało jakikolwiek związek ze stosunkiem pracy. Podobnie jest w przypadku miejsca podlegania podatkowi dochodowemu, ponieważ rozporządzenie nr 1408/71 nie przywiązuje do tego czynika żadnego znaczenia. Z tego powodu w drodze eliminacji szczególne znaczenie musi przypaść miejscu pojęcia przedsiębiorstwa pracodawcy, czynnikowi, do którego odwołano się w wyroku Aldewereld (EU:C:1994:271).

31

Na wypadek gdyby pracę świadczoną na pokładzie statku platformy do układania rurociągów nad szelfem kontynentalnym przypadającym na państwo czonkowskie należy uznać za pracę świadczoną na terytorium tego państwa czonkowskiego, Hoge Raad der Nederlanden bierze pod uwagę dwa możliwe rozwiązania.

32

Pierwsze rozwiązanie polegałoby na zastosowaniu zasady podstawowej zawartej w art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, która wskazuje na ustawodawstwo miejsca świadczenia pracy, a w związku z tym – na zastosowaniu ustawodawstw niderlandzkiego i Zjednoczonego Królestwa w odniesieniu do okresów, w których pracę należy uznać za świadczoną na terytorium każdego z tych państw czonkowskich, przy czym zastosowanie znajduje dodatkowo ustawodawstwo szwajcarskie, z tych samych powodów co przywołane w pkt 30 niniejszego wyroku.

Zgodnie z drugim brany pod uwagę rozwiązaniem należałoby uznać, że praca byłaby świadczona zwykle na terytorium dwóch lub większej liczby państw członkowskich w rozumieniu art. 14 ust. 2 tego rozporządzenia, i w związku z tym zastosować zasadę przewidzianą w art. 2 lit. b) pkt (i) hipoteza pierwsza, co prowadzi do stosowania ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, jeżeli oczywiście swojej działalności zawodowej pracownik wykonuje na tym terytorium.

Sąd odsyłający uważa, że okoliczności, i art. 14 rozporządzenia nr 1408/71 – zgodnie z tytułem tego przepisu – zawiera zasady szczególne mające zastosowanie do pracowników najemnych innych niż marynarze, może nie być decydująca, ponieważ art. 14b tego rozporządzenia, w którym znalazły się uregulowania szczególne znajdujące zastosowanie do marynarzy, nie zawiera żadnego przepisu, który mógłby zostać zastosowany w niniejszym przypadku.

Ponadto Hoge Raad zastanawia się, w jaki sposób należy odróżnić rozpatrywany przypadek od przypadku, w którym ktoś świadczy początkowo pracę za wynagrodzeniem w jednym państwie członkowskim, a następnie w innym państwie członkowskim, którą to sytuację reguluje art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, ponieważ jeżeli rzecz biorąc, dwie działalności nie mogą nigdy być wykonywane w tym samym czasie przez tę samą osobę w dwóch różnych miejscach. W konsekwencji wyrażenie „osoba zwykle zatrudniona [świadcząca pracę] na terytorium dwóch lub więcej [większej liczby] państw członkowskich” użyte w art. 14 pkt 2 tego rozporządzenia obejmowałaby również pracę wykonywaną początkowo w jednym państwie członkowskim, a następnie w innych państwach członkowskich. Zbyt restrykcyjna interpretacja tego wyrażenia byłaby bowiem niekorzystna dla swobodnego przepływu pracowników, ponieważ implikowałaby, że pracownicy nieobjęci zasadą szczególną przewidzianą w tymże art. 14 pkt 2 tego rozporządzenia podlegaliby uregulowaniu art. 13 ust. 2 lit. a) tego rozporządzenia i z tego powodu byłoby narażeni na częste zmiany statutu.

W tych okolicznościach Hoge Raad der Nederlanden postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1)

a)

Czy zasady dotyczące podmiotowego zakresu zastosowania rozporządzenia nr 1408/71 oraz zasady określające terytorialny zakres zastosowania przepisów kolizyjnych zawartych w tytule II rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że przepisy kolizyjne mają zastosowanie w przypadku takim jak niniejszy, w którym chodzi o (a) pracownika zamieszkałego w Niderlandach (b) mającego obywatelstwo niderlandzkie, (c) w każdym razie objętego uprzednio w Niderlandach ubezpieczeniem obywatelskim, (d) pracującego jako marynarz na rzecz pracodawcy mającego siedzibę w Szwajcarii, (e) świadczącego pracę na pokładzie statku platformy do układania rurociągów pływającego pod banderą panamską, (f) świadczącego tę pracę początkowo poza terytorium Unii (około trzech tygodni nad szelfem kontynentalnym Stanów Zjednoczonych i około dwóch tygodni na wodach międzynarodowych), a następnie nad szelfem kontynentalnym

Niderlandów (okresy miesi?ca i oko?o tygodnia) i Zjednoczonego Królestwa (okres troch? ponad tygodnia), podczas gdy (g) uzyskane wynagrodzenie podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym w Niderlandach?

b)

Je?eli tak, to czy rozporz?dzenie nr 1408/71 ma wówczas zastosowanie jedynie do dni, w których zainteresowany pracuje nad szelfem kontynentalnym pa?stwa cz?onkowskiego Unii, czy te? równie? do wcze?niejszego okresu, w którym zainteresowany pracowa? gdzie? indziej poza terytorium Unii?

2)

Je?eli rozporz?dzenie nr 1408/71 ma zastosowanie do pracownika, o którym mowa w pytaniu, jakie ustawodawstwo, wzgl?dnie jakie ustawodawstwa, rozporz?dzenie wskazuje wówczas jako w?a?ciwe?”.

W przedmiocie pyta? prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

37

Poprzez swoje pytanie pierwsze s?d odsy?aj?cy pyta w istocie, czy rozporz?dzenie nr 1408/71 nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e pracownik najemny, który – tak jak L. Kik – jest obywatelem pa?stwa cz?onkowskiego, w którym zamieszkuje i w którym jego dochody podlegaj? opodatkowaniu podatkiem dochodowym, który pracuje na pok?adzie statku?platformy do uk?adania ruroci?gów p?ywaj?cego pod bander? pa?stwa trzeciego i nawiguj?cego w ró?nych obszarach ?wiata, w szczególno?ci na wysoko?ci cz??ci szelfu kontynentalnego przypadaj?cego na pewne pa?stwa cz?onkowskie, poprzednio zatrudniony przez przedsi?biorstwo maj?ce siedzib? w pa?stwie cz?onkowskim jego miejsca zamieszkania, który zmienia pracodawc? i obecnie jest zatrudniony przez przedsi?biorstwo z siedzib? w Szwajcarii, w dalszym ci?gu zamieszkuj?c w tym samym pa?stwie cz?onkowskim i p?ywaj?c na tym samym statku, jest obj?ty podmiotowym zakresem zastosowania tego rozporz?dzenia.

38

W kwestii tej nale?y, po pierwsze, stwierdzi?, ?e zgodnie z art. 2 ust. 1 rozporz?dzenia nr 1408/71 rozporz?dzenie to stosuje si? mi?dzy innymi do pracowników najemnych, którzy podlegaj? lub podlegali ustawodawstwu jednego lub kilku pa?stw cz?onkowskich i s? obywatelami jednego z pa?stw cz?onkowskich.

39

Z postanowienia odsy?aj?cego wynika, ?e w przypadku L. Kika by?o tak w okresie, którego dotyczy post?powanie g?ówne. Jest on bowiem obywatelem niderlandzkim i w spornym okresie by? obj?ty obowi?zkowym ubezpieczeniem spo?ecznym w Niderlandach ze wzgl?du na fakt zamieszkiwania w tym pa?stwie. Ponadto, o ile spór w post?powaniu g?ównym dotyczy kwestii, czy L. Kik podlega? w tym okresie ustawodawstwu niderlandzkiemu, czy te? szwajcarskiemu, bezsporne jest, ?e podlega? on jednemu z tych ustawodawstw.

40

Po drugie, nale?y stwierdzi?, ?e pracy ?wiadczonej na pok?adzie statku?platformy do uk?adania

ruroci?gów nie sposób uzna? za prac? ?wiadczon? na terytorium tego pa?stwa cz?onkowskiego, gdy statek ten znajduje si? na wysoko?ci cz??ci szelfu kontynentalnego przypadaj?cego na to pa?stwo cz?onkowskie.

41

Jurysdykcja, któr? art. 79 ust. 4 konwencji o prawie morza przyznaje pa?stwu nadbrze?nemu, jest bowiem ograniczona do kabli lub ruroci?gów zbudowanych lub u?ywanych w zwi?zku z badaniem jego szelfu kontynentalnego lub eksploatacj? jego zasobów i w zwi?zku z tym nie rozci?ga si? na statek zajmuj?cy si? uk?adaniem kabli lub ruroci?gów. Ponadto statek taki nie mo?e by? uwa?any za „sztuczny wysp?”, „instalacj?” ani „konstrukcj?” znajduj?ce si? na szelfie kontynentalnym w rozumieniu art. 80 tej konwencji. W ka?dym razie z postanowienia odsy?aj?cego nie wynika, aby przeznaczeniem ruroci?gów k?adzionych przez statek, na którym pracowa? L. Kik w okresie, w którym statek ów znajdowa? si? na wysoko?ci cz??ci szelfu kontynentalnego przypadaj?cego pewnym pa?stwom cz?onkowskim, by?o badanie szelfu kontynentalnego lub eksploatacja jego zasobów.

42

W sytuacji takiej jak sytuacja L. Kika stwierdzenie, ?e pracy ?wiadczonej na pok?adzie statku?platformy do uk?adania ruroci?gów nie mo?na uzna? za prac? ?wiadczon? na terytorium pa?stwa cz?onkowskiego, nawet je?li statek ten znajduje si? na wysoko?ci cz??ci szelfu kontynentalnego przypadaj?cego na to pa?stwo cz?onkowskie, nie mo?e jednak – samo w sobie – podwa?y? zastosowania rozporz?dzenia nr 1408/71. Sama okoliczno??, ?e pracownik ?wiadczy prac? poza terytorium Unii, nie wystarczy bowiem, by przepisy prawa Unii dotycz?ce swobodnego przep?ywu pracowników zosta?y pozbawione zastosowania, pod warunkiem ?e stosunek pracy zachowuje wystarczaj?co ?cis?y zwi?zek z tym terytorium (wyrok Aldewereld, EU:C:1994:271, pkt 14).

43

W kwestii tej z orzecznictwa Trybuna?u wynika, ?e taki wystarczaj?co ?cis?y zwi?zek pomi?dzy stosunkiem pracy a terytorium Unii wynika w szczególno?ci z okoliczno?ci, i? obywatel Unii, rezydent jednego pa?stwa cz?onkowskiego, zosta? zaangażowany przez przedsi?biorstwo maj?ce siedzib? w innym pa?stwie cz?onkowskim, na którego rachunek wykonuje swojej dzia?alno?? zawodow? (zob. podobnie wyrok Petersen, C?544/11, EU:C:2013:124, pkt 42).

44

Jak zauwa?y? rzecznik generalny w pkt 40 opinii, prac? ?wiadczon? przez L. Kika w okresie rozpatrywanym w post?powaniu g?ównym charakteryzuje pewna liczna ??czników z terytorium Królestwa Niderlandów oraz Konfederacji Szwajcarskiej, która dla celów rozporz?dzenia nr 1408/71 jest traktowana jak pa?stwo cz?onkowskie. W kwestii tej wystarczy stwierdzi?, ?e L. Kik zamieszkiwa? w Niderlandach i ?e przedsi?biorstwo jego pracodawcy by?o po?o?one w Szwajcarii.

45

W ?wietle powy?szych rozwa?a? na pytanie pierwsze nale?y odpowiedzie?, i? rozporz?dzenie nr 1408/71 nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e pracownik najemny, który – tak jak L. Kik – jest obywatelem pa?stwa cz?onkowskiego, w którym zamieszkuje i w którym jego dochody podlegaj? opodatkowaniu, który pracuje na pok?adzie statku?platformy do uk?adania ruroci?gów p?ywaj?cego pod bander? pa?stwa trzeciego i nawiguj?cego w ró?nych obszarach ?wiata, w

szczególnie ci na wysokości czy? ci szelfu kontynentalnego przypadaj?cego na pewne pa?stwa cz?onkowskie, poprzednio zatrudniony przez przedsi?biorstwo maj?ce siedzib? w pa?stwie cz?onkowskim jego miejsca zamieszkania, który zmienia pracodawc? i obecnie jest zatrudniony przez przedsi?biorstwo z siedzib? w Szwajcarii, w dalszym ci?gu zamieszkuj?c w tym samym pa?stwie cz?onkowskim i p?ywaj?c na tym samym statku, jest obj?ty podmiotowym zakresem zastosowania tego rozporz?dzenia.

W przedmiocie pytania drugiego

46

Poprzez swoje pytanie drugie, zadane na wypadek, gdyby rozporz?dzenie nr 1408/71 mia?o zastosowanie do pracownika takiego jak L. Kik, i na które to pytanie w zwi?zku z tym nale?y odpowiedzie?, s?d odsy?aj?cy pyta, jakie ustawodawstwo wskazuj? przepisy reguluj?ce ustalenie w?a?ciwego ustawodawstwa krajowego, zawarte w tytule II tego rozporz?dzenia, jako ustawodawstwo maj?ce zastosowanie do tego pracownika.

47

W kwestii tej nale?y przypomnie?, ?e gdy dana osoba jest obj?ta podmiotowym zakresem zastosowania rozporz?dzenia nr 1408/71, zdefiniowanym w art. 2 tego rozporz?dzenia, to zasada podlegania ustawodawstwu tylko jednego pa?stwa cz?onkowskiego ustanowiona w art. 13 ust. 1 tego rozporz?dzenia znajduje co do zasady zastosowanie, a w?a?ciwe ustawodawstwo krajowe jest okre?lane zgodnie z przepisami tytu?u II tego rozporz?dzenia (wyrok Aldewereld, EU:C:1994:271, pkt 10).

48

W pkt 11 tego wyroku Trybuna? stwierdzi?, ?e ?aden przepis tego tytu?u II nie dotyczy bezpo?rednio sytuacji pracownika, który zosta? zatrudniony przez przedsi?biorstwo unijne, lecz nie wykonuje ?adnej dzia?alno?ci na terytorium Unii, gdy? wykonuje j? wy??cznie na terytorium pa?stw trzecich.

49

W ten sam sposób nale?y potraktowa? sytuacj?, w której pracownik zosta? zatrudniony przez przedsi?biorstwo unijne w celu ?wiadczenia pracy na pok?adzie statku p?ywaj?cego pod bander? pa?stwa trzeciego.

50

Jest tak niezale?nie od wprowadzenia, po up?ywie okresu istotnego z punktu widzenia niniejszego wyroku, art. 13 ust. 2 lit. f) rozporz?dzenia nr 1408/71, zgodnie z którym osoba, która przestaje podlega? ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego pa?stwa cz?onkowskiego zgodnie z jedn? z zasad ustanowionych w tytule II tego rozporz?dzenia, podlega ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje.

51

W kwestii tej nale?y przypomnie?, ?e ustanie podlegania ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego stanowi przes?ank? stosowania tego przepisu i ?e przepis ów sam nie okre?la warunków, w których ustawodawstwo pa?stwa cz?onkowskiego przestaje mie? zastosowanie (zob. wyrok Komisja/Belgia, C?347/98, EU:C:2001:236, pkt 31). Jak orzek? Trybuna?, w szczególno?ci w pkt 33 wyroku van Pommeren?Bourgon diën (C?227/03, EU:C:2005:431),

ustalenie tych warunków należy do krajowego ustawodawstwa każdego państwa członkowskiego.

52

Jak precyzuje bowiem art. 10b rozporządzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 (Dz.U. L 74, s. 1), zmienionego i uaktualnionego rozporządzeniem nr 118/97, datę i warunki, w których osoba, o której mowa w art. 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71, przestaje podlegać ustawodawstwu państwa członkowskiego, określają przepisy tego ustawodawstwa.

53

Zgodnie z prawem niderlandzkim we wszystkich spornych okresach L. Kik podlega w dalszym ciągu ustawodawstwu tego państwa obowiązującemu w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Jako że przesłanka ustanowienia podlegania ustawodawstwu państwa członkowskiego nie była spełniona, art. 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71 nie znajduje zastosowania do sytuacji takiej jak ta zaistniała w postępowaniu głównym.

54

W związku z tym należy uznać, że w takiej sytuacji, w zakresie, w jakim stosunek pracy wykazuje wystarczająco ściśle związek z terytorium Unii, właściwe ustawodawstwo zostaje wskazane w oparciu o przepisy tytułu II rozporządzenia nr 1408/71 inne aniżeli art. 13 ust. 2 lit. f) tego rozporządzenia.

55

Jak stwierdzono w pkt 44 niniejszego wyroku, w sytuacji takiej jak sytuacja L. Kika mamy do czynienia z wystarczająco ściśle związkiem z terytorium Unii.

56

Jeżeli chodzi o ustalenie w takiej sytuacji właściwego ustawodawstwa na podstawie rozporządzenia nr 1408/71, należy uznać, że zasada ogólna, wyrażona w art. 13 ust. 2 lit. c) tego rozporządzenia, która w odniesieniu do marynarzy wskazuje na ustawodawstwo państwa członkowskiego bandery statku, nie znajduje zastosowania w drodze analogii, ponieważ w niniejszej sprawie chodzi o osobę pracującą na pokładzie statku pływającego pod banderą państwa trzeciego.

57

W odniesieniu do podobnej sytuacji Trybunał orzekł, że właściwe ustawodawstwo wynika z przepisów tytułu II tego rozporządzenia, przy uwzględnieniu wszystkich konkretnych sytuacji z ustawodawstwem państw członkowskich (zob. wyrok Aldewereld, EU:C:1994:271, pkt 20).

58

W niniejszej sprawie, tak jak w sytuacji, której dotyczy wyrok Aldewereld (EU:C:1994:271, pkt 21), jedynymi czynnikami z ustawodawstwem państwa członkowskiego, względnie państwa traktowanego w taki sam sposób, są miejsce zamieszkania pracownika i miejsce siedziby pracodawcy. Jednakże, jak Trybunał orzekł w pkt 22 tego wyroku, zastosowanie ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zamieszkania pracownika stanowi w systemie rozporządzenia nr 1408/71 zasadę dodatkową, znajdującą zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy ustawodawstwo

to wykazuje związek ze stosunkiem pracy. I tak, gdy pracownik nie zamieszkuje na terytorium jednego z państw członkowskich, na którego terytorium wykonuje swój dzia?alno?? zawodow?, zwykle zastosowanie znajduje prawo siedziby albo miejsca zamieszkania pracodawcy.

59

W sytuacji takiej jak ta, której dotyczy post?powanie g?ówne, stwierdzenie to znajduje oparcie w art. 14 ust. 2 lit. a) zdanie pierwsze rozporz?dzenia nr 1408/71 – stanowi?cym w ramach systemu tego rozporz?dzenia przepis ustanawiaj?cy zasad? wyj?ciow? dla osób wykonuj?cych prac? zasadniczo w podr?óy, odbywaj?c? si? w takich warunkach, ?e jej wykonywanie nie mo?e zosta? powi?zane szczególnie z jednym miejscem – zgodnie z którym do osób tych stosuje si? ustawodawstwo pa?stwa cz?onkowskiego siedziby pracodawcy.

60

Nawet je?li przepis ten zawiera – jak wynika z jego tytu?u – przepisy znajduj?ce zastosowanie do osób innych ani?eli marynarze, sytuacja, której dotyczy post?powanie g?ówne, mianowicie sytuacja pracownika wykonuj?cego prac? najemn? poza terytorium Unii na pok?adzie statku p?ywaj?cego pod bander? pa?stwa trzeciego, jest porównywalna z sytuacj? osób, których przepis ten bezpo?rednio dotyczy, poniewa? ani pa?stwo bandery, ani miejsce ?wiadczenia pracy nie wykazuj? wi?zku z ustawodawstwem pa?stwa cz?onkowskiego.

61

W konsekwencji w sytuacji pracownika takiego jak L. Kik w?a?ciwym ustawodawstwem jest ustawodawstwo pa?stwa cz?onkowskiego, wzgl?dnie pa?stwa traktowanego w taki sam sposób jak pa?stwo cz?onkowskie, w którym ma siedzib? zatrudniaj?ce go przedsi?biorstwo.

62

Bior?c jednak?e pod uwag?, ?e Trybuna? nie dysponuje informacj? dotycz?c? charakteru systemu ubezpieczenia przewidzianego przez ustawodawstwo szwajcarskie, oraz przy uwzgl?dnieniu okoliczno?ci, ?e zgodnie z ustawodawstwem niderlandzkim ma ono regulowa? sytuacj? pracownika takiego jak L. Kik w okresie, którego dotyczy post?powanie g?ówne, przewiduj?c obj?cie tego pracownika obowi?zkowym ubezpieczeniem spo?ecznym, nale?y zauwa?y?, ?e zgodnie z art. 15 ust. 2 tiret pierwsze rozporz?dzenia nr 1408/71, je?eli stosowanie ustawodawstw dwóch lub wi?kszej liczby pa?stw cz?onkowskich – przy czym Konfederacj? Szwajcarsk? nale?y traktowa? w taki sam sposób – powoduje zbieg ubezpieczenia z zakresu systemu ubezpieczenia obowi?zkowego oraz systemu ubezpieczenia dobrowolnego, zainteresowany podlega wy??cznie systemowi ubezpieczenia obowi?zkowego.

63

W sytuacji gdy zgodnie z rozporz?dzeniem nr 1408/71 ustawodawstwo pa?stwa siedziby pracodawcy nie przewidywa?oby obj?cia pracownika takiego jak L. Kik ?adnym systemem zabezpieczenia spo?ecznego, zastosowanie znalaz?oby ustawodawstwo pa?stwa cz?onkowskiego miejsca zamieszkania tego pracownika. Nale?y mianowicie przypomnie?, ?e przepisy tytu?u II tego rozporz?dzenia maj? na celu równie? zapobie?enie pozbawienia osób obj?tych zakresem stosowania tego rozporz?dzenia ochrony w dziedzinie zabezpieczenia spo?ecznego w braku ustawodawstwa, jakie mia?oby do nich zastosowanie (wyrok van Pommeren/Bourgon-diën, EU:C:2005:431, pkt 34 i przywo?ane tam orzecznictwo).

W świetle całości kształtu powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, iż przepisy regulujące ustalenie w państwowym ustawodawstwie krajowego zawarte w tytule II rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że obywatel państwa czonkowskiego albo Konfederacji Szwajcarskiej – a więc państwa traktowanego dla celów stosowania tego rozporządzenia jak państwo czonkowskie – osoba wykonująca pracę najemną na pokładzie statku pływającego pod banderą państwa trzeciego i poza terytorium Unii, w szczególności z obszarem nad szelfem kontynentalnym państwa czonkowskiego, lecz zatrudniona przez przedsiębiorstwo z siedzibą na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, podlega ustawodawstwu państwa siedziby swojego pracodawcy. Jednakże w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym, w sytuacji gdy zastosowanie tego ustawodawstwa zgodnie z rozporządzeniem powodowałoby objęcie systemem ubezpieczenia dobrowolnego bądź nie powodowałoby objęcia żadnym systemem zabezpieczenia społecznego, obywatel ten podlegałby wyjątkowo ustawodawstwu państwa czonkowskiego miejsca swojego zamieszkania.

W przedmiocie kosztów

Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pięta izba) orzeka, co następuje:

1)

Rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie, w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem Rady (WE) nr 307/1999 z dnia 8 lutego 1999 r., należy interpretować w ten sposób, że pracownik najemny, który – tak jak L. Kik – jest obywatelem państwa czonkowskiego, w którym zamieszkuje i w którym jego dochody podlegają opodatkowaniu, który pracuje na pokładzie statku platformy do układania rurociągów pływającego pod banderą państwa trzeciego i nawigującego w różnych obszarach świata, w szczególności na wysokości części szelfu kontynentalnego przypadającego na pewne państwa czonkowskie, poprzednio zatrudniony przez przedsiębiorstwo mające siedzibę w państwie czonkowskim jego miejsca zamieszkania, który zmienia pracodawcę i obecnie jest zatrudniony przez przedsiębiorstwo z siedzibą w Szwajcarii, w dalszym ciągu zamieszkuje w tym samym państwie czonkowskim i pływając na tym samym statku, jest objęty podmiotowym zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1408/71, w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem nr 118/97, ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem nr 307/1999.

2)

Przepisy regulujące ustalenie w państwowym ustawodawstwie krajowego zawarte w tytule II

rozporządzenia nr 1408/71, w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem nr 118/97, ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem nr 307/1999, należy interpretować w ten sposób, że obywatel państwa czonkowskiego albo Konfederacji Szwajcarskiej – a więc państwa traktowanego dla celów stosowania tego rozporządzenia jak państwo czonkowskie – osoba wykonująca pracę najemną na pokładzie statku pływającego pod banderą państwa trzeciego i poza terytorium Unii, wycznie z obszarem nad szelfem kontynentalnym państwa czonkowskiego, lecz zatrudniona przez przedsiębiorstwo z siedzibą na terytorium Konfederacji Szwajcarskiej, podlega ustawodawstwu państwa siedziby swojego pracodawcy. Jednakże w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym, w sytuacji gdy zastosowanie tego ustawodawstwa zgodnie z rozporządzeniem powodowałoby objęcie systemem ubezpieczenia dobrowolnego bądź nie powodowałoby objęcia żadnym systemem zabezpieczenia społecznego, obywatel ten podlegałby wycznie ustawodawstwu państwa czonkowskiego miejsca swojego zamieszkania.

Podpisy

(*1) Język postępowania: niderlandzki.